

บันทึก

เรื่อง ไล่นายปลั่ง รักษาบุญ ออกจากราชการ

กรมเลขาธิการคณะรัฐมนตรีได้มีหนังสือ ที่ ๘๕๕๒/๒๕๕๓ ลงวันที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๓ ส่งเรื่องกระทรวงเกษตรธิการขอให้ ก.พ.พิจารณาไล่นายปลั่ง รักษาบุญ สัตวบาล ผู้ช่วย แผนกสัตว์ใหญ่ กองสัตวบาล สังกัดกรมปศุสัตว์และสัตว์พาหนะ ออกจากราชการตามมาตรา ๖๑ (ณ) แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๕๔๕

ข้อเท็จจริงปรากฏว่า นายปลั่ง รักษาบุญ เป็นผู้เคยถูกปลดออกจากราชการมาแล้ว ได้มาสมัครเข้าสอบคัดเลือกเพื่อรับราชการในกรมปศุสัตว์และสัตว์พาหนะ โดยปิดบังเหตุอันขาดคุณสมบัติโดยเคยถูกปลดออกจากราชการมาแล้ว จนได้รับบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญอีก ก.พ. ได้พิจารณาเรื่องนี้แล้ว มีความเห็นเป็นสองนัย นัยหนึ่งเห็นว่าทางราชการได้บรรจุและรับรองนายปลั่ง รักษาบุญ เป็นข้าราชการแล้ว เมื่อกระทำผิดวินัยก็ต้องพิจารณาลงโทษตามกฎหมาย แม้การกระทำผิดในเรื่องแจ้งเท็จจะเกิดขึ้นก่อนนายปลั่ง รักษาบุญ เป็นข้าราชการ แต่ก็เป็นการกระทำผิดต่อเนื่องกันมาจนถึงเมื่อเป็นข้าราชการแล้ว จึงควรพิจารณาลิ่นายปลั่ง รักษาบุญ ออกจากราชการตามที่ ก.พ. ได้เคยพิจารณามาแล้ว แต่อีกนัยหนึ่งเห็นว่านายปลั่ง รักษาบุญ เป็นผู้ขาดคุณสมบัติในการเข้ารับราชการอยู่ก่อนการบรรจุนายปลั่งรักษาบุญ เข้าเป็นข้าราชการ จึงไม่เป็นการสมบูรณ์ ซึ่งตามนัยนี้จะต้องพิจารณาในทางเพิกถอนการบรรจุ โดยที่ ก.พ. มีความเห็นเป็นสองนัยเช่นนี้ จึงขอให้คณะกรรมการกฤษฎีกาพิจารณาเพื่อจะได้ถือเป็นบรรทัดฐานต่อไป

คณะกรรมการกฤษฎีกา (กรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๑) ได้พิจารณาแล้ว เห็นว่าการเข้าเป็นข้าราชการพลเรือนนั้นถือได้ว่ามีสัญญาจ้างแรงงานระหว่างรัฐบาลกับข้าราชการ แต่ในทางปฏิบัตินั้นมิได้กระทำกันเป็นลายลักษณ์อักษร คงมีแต่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนใช้บังคับอยู่เท่านั้น ฉะนั้นสิทธิและหน้าที่ของข้าราชการก็ย่อมต้องเป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน ตามพระราชบัญญัตินี้เป็นที่เข้าใจได้ว่าผู้ที่สมัครเข้าสอบแข่งขันเป็นข้าราชการต้องแจ้งความจริงเกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้สมัครสอบ ถ้าหากผู้สมัครสอบผู้ใดมิได้มีสิทธิที่จะได้รับบรรจุเข้าเป็นข้าราชการได้แล้ว ปกปิดข้อเท็จจริงที่ขาดคุณสมบัตินั้น จนเป็นเหตุให้ได้รับบรรจุเข้าเป็นข้าราชการ ซึ่งถือได้ว่าเป็นการแสดงเจตนาถ้อยฉฉล อันทำให้การบรรจุนั้นเป็นโมฆะตามหลักแห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๑๖๑ ซึ่งอาจบอกล้างได้ภายในกำหนดเวลาหนึ่งปีนับแต่เวลาที่อาจจะให้สัตยาบันได้ ถ้ามิได้บอกล้างล่วงหน้าถึงสิบปี นับแต่เมื่อได้ทำโมฆียกรรมนั้นแล้ว ก็ถือได้ว่าเป็นการสมบูรณ์ (ประมวลกฎหมายแพ่งและ

พณิษย์มาตรา ๑๔๓) ในกรณีนี้ปรากฏว่า นายปลั่ง รักษาบุญเป็นผู้ที่เคยถูกปลดออกจากราชการแล้ว ได้มาสมัครเข้าสอบคัดเลือกเพื่อรับราชการโดยปิดบังมิได้แจ้งเหตุที่ขาดคุณสมบัติโดยเคยถูกปลดออกจากราชการมาแล้ว จนได้รับบรรจุเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญอีก จึงถือได้ว่าการบรรจุ นายปลั่ง รักษาบุญ เป็นโมฆียะ และทั้งปรากฏด้วยว่าทางราชการเพิ่งทราบข้อเท็จจริงที่นายปลั่ง รักษาบุญ ขาดคุณสมบัตินั้นและยังไม่เกินหนึ่งปี ฉะนั้นจึงควรจะให้ นายปลั่ง รักษาบุญ ออกจากราชการได้ตามเหตุผลดังกล่าวนี้ ส่วนการที่จะไล่ นายปลั่ง รักษาบุญ ออกตามความใน พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๕ มาตรา ๖๑ (จ) น่าจะไม่ตรงต่อความเป็นจริง เพราะเมื่อกลับเข้ามารับราชการตอนหลังนี้นายปลั่ง รักษาบุญ ยังมิได้กระทำความผิดอันจะถือได้ว่าเป็นการประพฤติชั่วอย่างร้ายแรงแต่อย่างใด

อาศัยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น คณะกรรมการกฤษฎีกาจึงเห็นว่าการบรรจุ นายปลั่ง รักษาบุญ เข้ารับราชการในตอนหลังนี้เป็นโมฆียะ ซึ่งควรจะให้ ออกจากราชการได้โดยอาศัยเหตุดังกล่าว

(ลงชื่อ) ส. วินิจัยกุล

(นายเสริม วินิจกุล)

เลขาธิการ

คณะกรรมการกฤษฎีกา

มีนาคม ๒๔๙๔

ความเห็นกรรมการฝ่ายข้างน้อย เรื่อง การไล่นายปลั่ง รักษาบุญ ออกจากราชการ

การเป็นข้าราชการพลเรือนนั้น ย่อมเริ่มแต่การบรรจุและคงอยู่ตลอดไปจน “ออกจากราชการ” การบรรจุและการออกจากราชการทั้งสองอย่างนี้ ได้มีกฎหมายบัญญัติไว้เป็นพิเศษ ส่วนหนึ่งต่างหาก กฎหมายที่ใช้อยู่ในขณะนี้ก็คือ “พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๕” กล่าวโดยเฉพาะ “การออกจากราชการ” อันเป็นปัญหาที่ต้องพิจารณาในเรื่องนี้ พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๕ ได้รวบรวมนำมาบัญญัติไว้เป็นกิจจะลักษณะแล้ว ว่าทางราชการจะให้ออกได้โดยอาศัยเหตุประการใดบ้าง เช่น เหตุการรับราชการมานาน เหตุการกระทำผิดวินัยเหล่านี้ เป็นต้น แล้วและได้บัญญัติถึงวิธีการอันพึงดำเนินการเพื่อการให้ออกนั้นไว้ด้วย เช่นว่าวิธีการจะให้ออกจะกระทำอย่างไร ใครเป็นผู้มีอำนาจพิจารณาและสั่งให้ออกได้ ดังที่ได้บัญญัติไว้ตั้งแต่มาตรา ๔๓ ถึงมาตรา ๔๔ มาตรา ๖๑ ถึงมาตรา ๖๓ ทั้งนี้ก็เพื่อให้การให้ออกเป็นไปโดยเหมาะสมและเป็นธรรม กับทั้งให้เป็นหลักประกันแก่ข้าราชการอีกด้วย

โดยที่ได้มีกฎหมายบัญญัติถึงการให้ข้าราชการออกจากราชการไว้เป็นพิเศษ และด้วยมีวัตถุประสงค์ดังกล่าว จึงควรเป็นที่เห็นได้ประจักษ์ว่า การที่จะให้ข้าราชการผู้ใดออกจากราชการได้นั้น จะต้องอาศัยเหตุที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในกฎหมายที่ว่าด้วยการนี้ กับทั้งจะต้องปฏิบัติการให้ออกตามวิธีการที่กฎหมายนั้นได้บัญญัติไว้ด้วยจะให้ออกโดยอาศัยเหตุอื่นใดและจะกระทำด้วยวิธีการอื่นใดนอกไปจากที่บัญญัติไว้นั้นหาได้ไม่

เมื่อได้ตรวจบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๕ ที่บัญญัติถึงเหตุและวิธีการที่จะพึงให้ข้าราชการออกจากราชการดังได้กล่าวข้างต้นโดยตลอด ก็หาพบว่ามิพบบัญญัติมาตราใดที่จะนำมาปรับแก้กรณีนายปลั่ง รักษาบุญ นี้ได้ไม่ (ทั้งนี้เท่าที่ข้อเท็จจริงปรากฏในขณะนี้) จริงอยู่ ความรู้สิทธิธรรมตาย่อมมีอยู่ว่า บุคคลที่เข้ามาเป็นข้าราชการได้ด้วยการปกปิดความจริงแห่ง

การขาดคุณสมบัติไว้ ไม่บอกให้แจ้งเช่นนายปลั่ง รักษาบุญ นี้ ไม่น่าจะให้คงอยู่ในราชการต่อไป แต่ก็มีข้อควรระวังในขณะเดียวกันว่า ถ้าจะมีอะไรไม่ดีในการที่จะให้นายปลั่งคงอยู่ในราชการต่อไป ความไม่ดีนั้นก็ควรจะแก้ไขได้ด้วยการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายที่ว่าด้วยการนี้เสียใหม่ ให้นำมาปรับแก้กรณีเช่นนี้ได้ด้วย หลักอันควรยึดถือในการวินิจฉัยในทุก ๆ กรณีย่อมมีอยู่ว่า ไม่ควรวินิจฉัยกรณีใดกรณีหนึ่งโดยเฉพาะให้เป็นไปตามที่นึกว่าชอบว่าควร โดยจะเป็นผลทำให้กฎหมายที่ใช้อยู่เสียไป ในกรณีนี้ถ้าจะให้นายปลั่งออกจากราชการโดยอาศัยเหตุ นอกไปจากที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๕ กล่าวคือ โดยอาศัยการบอกกล่าวนิติกรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ได้แล้ว หลักที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๕ อันเป็นกฎหมายพิเศษโดยเฉพาะ

ก็จะเห็นหลักที่หาความแน่นอนอันใดมิได้ และจะไขว่ไขว่ไปหมด ที่เห็นได้น้อยที่สุด เมื่อจะให้ข้าราชการออกจากราชการโดยถือว่าการรับราชการเป็นการจ้างแรงงาน และบอกล้างนิติกรรมอันนั้นเสียได้โดยชอบแล้ว ทางราชการก็อาจให้หลักเดียวกันนี้ที่ว่าด้วยการจ้างแรงงานตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์มาตรา ๕๗๘ มาตรา ๕๘๒ ให้ข้าราชการออกจากราชการ เช่น บอกกล่าวล่วงหน้าก่อนถึงคราวจ่ายค่าจ้าง (เงินเดือน) คราวที่ ๒ ถัดไป ได้อีกด้วย เช่นนี้แล้ว หลักประกันที่ข้าราชการมีอยู่ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๕ ก็เป็นอันต้องเลิกล้มไป

ได้กล่าวแล้วแต่ต้นว่า ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๕ นั้น ได้บัญญัติถึงเหตุที่จะให้ข้าราชการออกจากราชการได้ว่ามีอะไรบ้าง กับทั้งยังได้บัญญัติถึงวิธีการที่จะพึงปฏิบัติในการที่จะให้ออกนั้นไว้ด้วยโดยครบถ้วนเช่นการให้ออกฐานผิดวินัยมีวิธีการที่จะต้องทำการสอบสวนอย่างไร จะต้องผ่านการพิจารณาวินิจฉัยของใคร และใครจะเป็นผู้มีอำนาจทำคำสั่งให้ออกเหล่านี้ เป็นต้น โดยที่วิธีการเช่นนี้ได้มีบัญญัติไว้คู่กันไปกับเหตุที่จะให้ข้าราชการออกจากราชการ จึงน่าจะเป็นที่เห็นได้โดยแจ้งชัดว่า นอกจากเหตุต่าง ๆ ที่บัญญัติไว้โดยเฉพาะในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๕ ว่ามีอะไรบ้างที่จะให้ข้าราชการออกจากราชการได้แล้ว จะอาศัยเหตุอื่นนอกเหนือไปจากนั้นหาได้ไม่ เพราะเหตุว่าถ้าจะอาศัยเหตุอื่นแล้ว ก็จะมีวิธีการที่จะปฏิบัติเพื่อการให้ออกไม่ได้ ดังจะเห็นได้ในกรณีนายปลั่ง รักษาบุญ นี้อาจจะให้นายปลั่ง รักษาบุญ ออกจากราชการด้วยการบอกล้างนิติกรรมการจ้างเข้ารับราชการแล้ว จะมีวิธีการทำได้อย่างไร ใครเป็นผู้มีอำนาจบอกล้าง การบอกล้างจะต้องผ่านการพิจารณาของใคร อ.ก.พ. กรมหรือ อ.ก.พ. กระทรวง หรือ ก.พ. ด้วยหรือไม่ อะไรเหล่านี้เป็นต้น

อาศัยเหตุดังกล่าวแล้ว เห็นว่าตามข้อเท็จจริงเท่าที่ปรากฏในขณะนี้ ยังไม่มีบทกฎหมายที่จะให้นายปลั่ง รักษาบุญ ออกจากราชการได้ ส่วนที่จะหาทางแก้ไขต่อไปประการใดนั้น เป็นปัญหาในทางนโยบายว่าเมื่อได้มาประสบเรื่องเช่นนี้ขึ้น จะสมควรแก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนหรือไม่ ก็แล้วแต่จะพิจารณาเห็นสมควร

อนึ่ง ขอเสนอด้วยว่า การกระทำของนายปลั่ง รักษาบุญ เมื่อสมัครเข้ารับราชการนั้น ถ้านายปลั่ง รักษาบุญ ไม่แต่เพียงปกปิดความจริงเท่านั้น แต่ได้แจ้งเท็จว่าตนไม่ขาดคุณสมบัติด้วยแล้ว การกระทำของนายปลั่ง รักษาบุญ ก็เป็นความผิดฐานแจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงาน ซึ่งหากจะได้มีการดำเนินต่อไปจนถึงศาลพิพากษาโทษต้องตามมาตรา ๖๑ แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๕ แล้ว เมื่อนั้นจึงจะมีทางให้นายปลั่ง รักษาบุญ ออกจากราชการได้ ตามบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่กล่าวแล้ว

(ลงชื่อ) พระยาอรรณการิย์นิพนธ์

๕ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๔

คณะกรรมการกฤษฎีกา
มีนาคม ๒๕๕๔

ความเห็นของนายพิชาญ บุลง ในเรื่องการไล่นายปลั่ง รักษาบุญ ออกจากราชการ

ข้าพเจ้ามีความเห็นดังต่อไปนี้

นายปลั่ง รักษาบุญ มีระยะเวลาในชีวิตปัจจุบันเกี่ยวกับวงการสาธารณะอยู่สองระยะ คือ ก่อนที่ได้รับแต่งตั้งเป็นข้าราชการ (ในระยะนี้นายปลั่ง รักษาบุญ ได้สมัครเข้าสอบคัดเลือก ฯลฯ) ระยะหนึ่ง และภายหลังที่ได้รับแต่งตั้งเป็นข้าราชการแล้ว (กล่าวคือในระหว่างที่เป็นข้าราชการโดยไม่มีปัญหา) อีกระยะหนึ่ง

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พุทธศักราช ๒๔๘๕ หมวด ๒ โดยเฉพาะมาตรา ๖๑ บัญญัติถึงการลงโทษทางวินัยไว้สำหรับข้าราชการเท่านั้นหาใช่สำหรับบุคคลที่มิใช่ข้าราชการไม่ มาตราเดียวกันนี้ยังได้บัญญัติถึงการลงโทษทางวินัยสำหรับความผิดที่กระทำในระหว่างที่บุคคลเหล่านั้นเป็นข้าราชการเท่านั้น หาใช่ก่อนหรือภายหลังที่บุคคลเหล่านั้นเป็นข้าราชการไม่ เมื่อความผิดที่นายปลั่ง รักษาบุญ ได้กระทำนั้นเป็นความผิดที่ได้กระทำก่อนที่นายปลั่ง รักษาบุญ เป็นข้าราชการ ก็ย่อมจะนำมาตรา ๖๑ มาใช้บังคับแก่นายปลั่ง รักษาบุญ ไม่ได้

การที่กล่าวว่า ถ้าข้อเท็จจริงต่าง ๆ เกี่ยวกับชีวิตของนายปลั่ง รักษาบุญ ก่อนที่ได้รับแต่งตั้งเป็นข้าราชการได้ปรากฏขึ้นแล้ว นายปลั่ง รักษาบุญ จะไม่ได้รับแต่งตั้งเป็นข้าราชการนั้น ก็เป็นการถูกต้อง แต่ข้อนี้เท่ากับเป็นการกล่าวว่า การบรรจุนายปลั่ง รักษาบุญ นั้นไม่ถูกต้อง อันเป็นปัญหาเกี่ยวกับการบรรจุที่ไม่ถูกต้อง ไม่ต้องสงสัยเลยว่าความรับผิดชอบในการบรรจุที่ไม่ถูกต้องนี้ย่อมตกอยู่แก่นายปลั่ง รักษาบุญ เพราะการที่นายปลั่ง รักษาบุญ หนึ่งเสียไม่แจ้งให้ทราบถึงการที่ตนต้องถูกไล่ออกจากราชการมาแล้วนั้นเป็นการไม่สุจริตหรือกลฉ้อฉล แต่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนหาได้บัญญัติโทษหรือผลของการกระทำเช่นนั้นอันได้กระทำลงก่อนที่ได้รับแต่งตั้งเป็นข้าราชการและแล้วปรากฏขึ้นในภายหลังไม่

อย่างไรก็ดี การลงโทษย่อมเป็นสิ่งพึงปรารถนา เพราะว่าการที่จะให้ข้าราชการคนใดได้รับประโยชน์จากการสำคัญผิดในลักษณะดังกล่าวซึ่งเป็นผลเนื่องมาแต่การกระทำอันไม่สุจริตและกลฉ้อฉลของตนเรื่อยไปนั้นย่อมไม่เป็นข้อที่รับรองกันปัญหาที่จะต้องพิจารณาจึงมีว่าตามข้อเท็จจริงในเรื่องนี้ สัญญา (จ้างแรงงาน) ที่ได้กระทำขึ้นระหว่างนายปลั่ง รักษาบุญ กับรัฐบาล ในเวลาที่นายปลั่ง รักษาบุญ ได้รับแต่งตั้งเป็นข้าราชการนั้นจะสมบูรณ์และมีข้อผูกพันหรือไม่

พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือนก็คือ กฎหมายซึ่งในต่างประเทศเรียกว่า “กฎหมายว่าด้วยข้าราชการพลเรือน (Statute of the Civil Servants)” กฎหมายนี้ได้บัญญัติวางหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ซึ่งเป็นหลักสำคัญสำหรับสัญญาจ้างแรงงานอันมีลักษณะพิเศษเมื่อนำมาใช้กับบุคคลที่เป็นข้าราชการพลเรือน เจื่อนไขต่าง ๆ ในพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน เท่าที่เกี่ยวกับบุคคลประเภทพิเศษเหล่านั้นก็เสมือนดังเงื่อนไขต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ สำหรับเอกเทศสัญญาแต่ละอย่างๆที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายนั้น

โดยเหตุนี้

ก) หลักเกณฑ์ต่าง ๆ ของเอกเทศสัญญาแต่ละอย่างนั้น (รวมทั้งสัญญารับราชการพลเรือน) จะนำมาใช้แก่สัญญาซึ่งมีหลักเกณฑ์ของมันเองโดยเฉพาะอยู่แล้วไม่ได้ เว้นแต่จะมีข้อความกล่าวไว้และอ้างถึงเอกเทศสัญญานั้น ๆ โดยชัดแจ้ง (เช่นความเกี่ยวพันระหว่างกรรมการและบริษัท ให้บังคับตามบทบัญญัติว่าด้วย “ตัวแทน” มาตรา ๑๑๖๗) ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงไม่คิดเลยว่า จะเป็นข้อที่พิ้งวิตกว่าจะมีการนำบทบัญญัติบางมาตราในลักษณะจ้างแรงงาน (ประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์) มาใช้กับสัญญารับราชการพลเรือน โดยไม่ถูกต้อง เพราะสัญญา (รับราชการ) นั้นว่าโดยสภาพของมันเองก็มีวิธีการในกฎหมายไว้โดยเฉพาะอยู่แล้ว

ข) แต่นอกจากนั้น สัญญาใด ๆ ก็ตามแม้จะได้บัญญัติไว้โดยกฎหมายพิเศษ นอกจากประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์แล้ว ก็ยังต้องอยู่ภายใต้บังคับแห่งหลักทั่วไปของประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งใช้บังคับแก่สัญญาทุกชนิด ผลจึงเป็นว่าข้าพเจ้าเห็นตามความเห็นของกรรมการร่างกฎหมาย กองที่ ๑ ซึ่งนำวิธีการในเรื่องโมฆียกรรมมาใช้กับกรณีของนายปลั่ง รักษาบุญ ตลอดจนวิธีการพิเศษที่ให้ปฏิบัติแก่นายปลั่ง รักษาบุญ ตามพฤติการณ์แห่งกรณีด้วย

ข้าพเจ้าเห็นพ้องด้วยกับความเห็นของพระยาอรรถการีย์นิพนธ์อย่างแน่อนในข้อที่ว่า ในเรื่องนี้ไม่มีกฎหมายที่จะให้นายปลั่ง รักษาบุญ ออกจากราชการได้ แต่ในความเห็นของข้าพเจ้า การที่จะนำหลักสัญญาดังกล่าวข้างบนมาใช้แก่ความตกลงซึ่งเป็นสัญญาโดยไม่มีปัญหานั้น หาใช่เป็นเรื่องการให้ออกจากราชการไม่ หากเป็นเรื่องเกี่ยวกับความเป็นโมฆะของสัญญา (สัญญามีอยู่หรือไม่) อันที่จริงวิธีการธรรมดาในเรื่องนั้นควรจะนำมาใช้เช่นเดียวกับในเรื่องสัญญาอื่นๆ ซึ่งคู่กรณีฝ่ายหนึ่งอ้างว่าเป็นโมฆียะ และจะต้องบอกล้างเนื่องจากเป็นโมฆะในเมื่อรับกันเช่นนั้น

(ลงชื่อ) นายพิชาญ บุลง

๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๔๙๔